

TILVÆKST Grovfoder nr. 30, 9. oktober 2025

Indhold

- **Mark**
- Forberedelse af roearealet 2026
- Ensilering af roer med "Topping-metoden"
- CO₂-afgift på jordbrugskalk
- **Regler og tilskud**
- Trafiklyskontrol af aktivitetskrav
- **Arrangementer og kurser**
- Sprøjteopfølgingskurser 2025
- Webinar – ny kvælstofregulering

MARK

Forberedelse af roearealet 2026

Af planterådgiver Thomas Harbo

God forberedelse og planlægning af roearealet til 2026 er afgørende for et godt resultat med et stort udbytte.

Som jeg ofte har skrevet, er foderroer den afgrøde, der har potentialet til at levere det største udbytte. Men det er også den afgrøde, hvor dårlig planlægning og mindre fejl får størst indflydelse på resultatet. Det gælder derfor om, at du forbereder dig omhyggeligt, hvis du vil have foderroer i markplanen.

I nedenstående punkter har jeg oplistet de væsentligste forhold, som du skal have overvejet, inden du planlægger, hvor dine roer skal sås.

- 1) Sædskifte og forfrugt
- 2) Reaktionstal
- 3) "Jordbundsforhold"
- 4) Tidligere anvendte pesticider
- 5) Risiko for sandflugt
- 6) Ukrudtstryk, såvel rodukruddt som græs- og frøukruddt
- 7) Jordboende skadedyr

Foruden disse kan der også støde andre udfordringer til i vækstsæsonen, men disse er netop "knyttet til året", og kan således ikke imødegås ved planlægning.

Roer er følsomme for sædskifterelaterede sygdomme. Ældre læsere vil kunne huske rodbrand (Phoma betae m.fl.) som et velkendt eksempel. Efter vi igen er begyndt at dyrke roer, er det også violet rodfiltsvamp (Rhizoctonia crocorum), vi ser som en sædskifterelateret sygdom. Den version af rodfiltsvamp, der angriber roer, har også majs og græs som værter, men roerne er den mest følsomme afgrøde.

Korn er af flere årsager, den mest ideelle forfrugt til roer, men i et trængt grovfodersædskifte kan det være svært at finde plads til en kornafgrøde. Et enkelt frit år bør almindeligvis være nok til at sanere så meget for rodfiltsvamp, at der ikke vil ses problemer i roerne, men hvor der ellers "aldrig" dyrkes sanerende afgrøder, kan det være nødvendigt med to år.

Ad 2

Det ideelle reaktionstal til roer ligger i den høje del af spektret for den aktuelle jordtype. Du bør derfor have nye jordbundstal, som højest er et par år gamle, OG have kalket marken til roer op til et passende niveau, som på sandjord ligger 0,3-0,4 Rt-enhed højere end til majs. Der bør ideelt set kalkes senest 1½ år før, du skal have roer på arealet, så kalken har haft tid til at virke.

Ad 3

Roer trives bedst på sund jord, og vandlidende jorde og meget sandede jorde, hvor vanding ikke er muligt, bør absolut undgås.

Ad 4

Det er en kendt sag, at roer og mange andre tokimbladede afgrøder kan skades af endnu ikke nedbrudte rester af de pesticider, der er anvendt i den foregående afgrøde eller evt. forrige år. Det ellers udmærkede ukrudtsmiddel Mustang forte er det mest kendte eksempel på et sådant ukrudtsmiddel, der udelukker dyrkning af en række tokimbladede afgrøder, herunder roer i 14 måneder fra anvendelse, og bælgplanter i op til 24 måneder. Der findes også en række andre ukrudtsmidler, hvor brugen udelukker dyrkning af roer ved omsåning eller året efter anvendelse. Bl.a. bør der ikke dyrkes roer efter majs, hvor der er anvendt mesotrion (Tocalis, Starship Max m.fl.) til ukrudtsbekæmpelse.

Dette er én af årsagerne til, at vi fraråder det, eller at det ofte går galt, når man ved en pludselig indskydelse vil prøve at dyrke roer på et tilfældigt areal. – Vær også opmærksom på nye arealer, hvor du ikke kender historikken.

Ad 5

Sandflugt har gennem tiden ødelagt mange gode roemarken på de vestjyske sandjorde. Risikoen for sandflugt er altid til stede på de lette jorde, og du bør træffe forholdsregler imod det, når dine marker ligger i et udsat område. Roerne vokser forholdsvis langsomt i forårsperioden, og der vil ofte være risiko for skader af sandflugt til langt ind i maj.

Forholdsregler kan bl.a. være udsåning eller udspredding af vårbyg en uges tid inden etablering af roerne (bortsprøjtes med Agil 100 EC i begyndende buskning), udlægning af gylle med slanger på udsatte områder EFTER etablering af roerne eller pløjefri dyrkning.

Ad 6

Utilstrækkelig effekt ved bekæmpelse af tokimbladet ukrudt i roerne er vel det, som hyppigst giver anledning til udbyttetab. Timing og rettidighed er afgørende for effekten, men selv hvor der ellers er styr på alt, kan vejret spille ind, så ellers rene marker efter en længere tør periode pludselig er fyldt med hvidmelet gåsefod eller sort natskygge. Vi er presset på ukrudtsmidler, dosis og andre begrænsninger, så du skal altid have en radrenser i baghånden til at rydde op i ukrudt. Måske de nye robotter, der sår og renholder roerne med rensning, spot- og række-/båndsprøjtning, kan øge sikkerheden i ukrudtsbekæmpelsen. Endvidere er der nu også mulighed for med maskinkraft at "bortluge" ukrudt, der er højere end roerne, med en mekanisk ukrudtsoptrækker som f.eks. Weed Terminator. Marker med et kendt og stort ukrudtstryk får mig indimellem til at vælge markerne fra til roedyrkning.

Enårigt græsukrudt som rajgræs og alm. hanespore kan bekæmpes effektivt med Agil 100 EC og Focus Ultra.

Rodukrudt kan IKKE bekæmpes i roerne, og indsatsen skal derfor gøres i andre afgrøder. Generelt bør der være ryddet op i rodukrudt, inden du dyrker roer på arealet, da mange arter af rodukrudt vil opformeres voldsomt pga. roernes dårlige konkurrenceevne før rækkelukning. Læs artiklen "Indsats og strategi mod rodukrudt" i TILVÆKST Grovfoder nr.

Billede 1 Rodukrudt, her gråbynke, kan blive voldsomt dominerende i roer. Roemarkerne skal være fri for rodukrudt, og det skal bekæmpes andre steder i sædskiftet.
(Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Kvik kan dog hæmmes så meget med Agil 100 EC og Focus Ultra, at det ikke generer roerne, og der kun vil ses en mindre opformering. Men en egentlig bekæmpelse skal ske med glyphosat forud for roerne.

Ad 7

Jordboende skadedyr, der omfatter en række arter som bl.a. springhaler, tusindben, smælderlarver og flere arter af fritlevende nematoder m.fl., kan alle give anledning til mindre omfattende skader i roerne. Dog er det primært stankelbenlarver, som virkelig kan være ødelæggende for roerne, og er den primære årsag til, at vi aldrig anbefaler at dyrke roer efter en græsmark (se dog også Ad 1), hvis der findes et alternativ. Smælderlarver kan indimellem også ødelægge roerne 1-3 år efter ældre (flerårige) græsmarker.

I små 25 år var bejdsemidlet Gaucho en effektiv sikring mod angreb af de fleste skadedyr, men i de senere år, hvor kun bejdsemidlet Force 20 CS har været til rådighed, ses igen flere betydende angreb af skadedyr.

Ensilering af roer med "Topping-metoden"

Af planterådgiver Thomas Harbo

I de senere år er der indhentet en del gode erfaringer med ensilering af roer, og især topping-metoden har vist sig velegnet. Lær af erfaringerne så du ikke laver fejl, der kunne være undgået.

Ensilering letter arbejdet

Dyrkning af og fodring med foderroer har i de senere år fået en renæssance med nye og mere højtydende sorter, mere mekanisering og mindre arbejdskrævende processer, ensilering og mere ensartet fodring samt en forbedret fodermiddelvurdering og bedre afstemte foderplaner. Alt i alt er det derfor muligt at realisere det store udbyttepotentiale i afgrøden og omsætte det til mælk i tanken med en mindre indsats.

Et af de væsentligste bidrag hertil er ensilering af knuste roer ovenpå en allerede etableret ensilagestak, som kan være majs- eller (tør) græsensilage ved den såkaldte "Topping-metode". Metoden er udviklet i projektet Unbeetable, som er støttet af GUDP med Aarhus Universitet/Foulum som projektleder. Topping-metoden er betydelig enklere end den tidligere anvendte mix-metode, hvor knuste roer, ensilage og roepiller blandes. Mix-metoden kræver et stort maskin-setup og ender nemt i "kaos" og store omkostninger. Topping-metoden er betydelig mere enkel; se bl.a. denne video, som KWS har produceret.

Ensilering ved Topping-metoden

GUDP-projektet Unbeetable har udviklet en skabelon til planlægning af ensilering af roerne (Kilde: Unbeetable).

- Beslutning om ensileringsmetode (Topping-metoden).
- Planlægning/beregning af silobehov. Ved topping-metoden planlægges silobehov inden ensilering af de afgrøder, som skal dækkes med roer.
- Anlæg rampe egnet til opkørsel af roerne ved afgrøder, som skal anvendes til roer.
- Plads til mindst tre ugers opbevaring af roerne fra optagning til ensilering, for at roerne afmodner. Dermed undgås saftfløb.
- Analysing af roer umiddelbart inden ensilering og det samme gælder for afgrøder, som anvendes ved topping-metoden.
- Planlægning af ensileringsstidspunkt og evt. bestilling af maskinstation.
 - Det anbefales at ensilere senest 1. februar.
- Ensileringsmidler anbefales ikke til roer og majs, og kun forudgående til græs med tørstofindhold over 40 %. Ensileringsmidler i underliggende afgrøder skader ikke genensileringsprocessen.

Protokol for ensilering af foderroer

Unbeetable-projektet har udviklet flg. protokol for ensilering ved topping-metoden (Kilde: Unbeetable).

- Det anbefales, at roerne er vejlet ind ved optagning eller ved knusning.
- Tørrensning inden knusning hvis analysen viser et råaskeindhold på over 8 % af tørstof.
- Aftagning af plastik, alle lag kan genbruges. Hvis der ikke er anvendt en 40 my vacuumplastik over toppingafgrøden, skal der lægges en sådan over roerne inden afsluttende dækning.
- Knusning af roer enten direkte over toppingafgrøden eller med en stationær knuser og indlægning med gummiged.
- Optimal størrelse af knuste roer er et mix af smuld og op til 5 cm store stykker for at opnå pakningseffekt.
- Indlægning i den beregnede højde fra en ende af.
- Sammenkøring er ikke nødvendig.
- Afdækning med plastik som nævnt ovenfor.
- Ensileringsperiode på 4-6 uger efter indlægning.

Beregner til topsilering af roer

KWS har udviklet et værktøj til beregning af den mængde roer, der skal ovenpå ensilagen ud fra oplysninger om roer og ensilage, silodimensioner, planlagt fodring og antal dyr. Du skal have oprettet en konto på 'myKWS' for at få adgang til beregneren. Du finder beregneren her <https://www.kws.com/dk/da/digitale-services/mykws/startside/foderroer/beregner-til-top-ensilering-af-roer/>

Billedserie – topsilering af roer

Ved en demonstration i Unbeetable-projektet en kold decemberdag i 2023 har jeg taget billederne, der vises i flg. billedserie.

Billede 2 Knuseskovl til roer.

Billede 3 Roerne knuses direkte ovenpå majsensilage.

Billede 4 Roerne knuses.

Billede 5 Mix af smuld og større stykker.

Billede 6 Knuste og ensilerede roer ovenpå majsensilage.

Billede 7 Saften fra de ensilerede roer er kun trukket ubetydeligt ned i majsensilagen.

Billede 8 Ensilerede roer.

CO₂-afgift på jordbrugskalk

Af planterådgiver Malte Holm Jacobsen

Der er en betydelig økonomisk fordel ved at optimere reaktionstallene på markerne, især i lyset af den kommende CO₂ afgift på jordbrugskalk, der indføres gradvist fra 2028.

Som en del af Grøn Trepert indføres der en CO₂ afgift på kalk, der udbringes på landbrugsjord. Afgiften indføres gradvist fra 2028 til 2030, hvor den vil udgøre 750 kroner pr. ton CO₂-ækvivalenter.

Et ton kalk udleder omkring 440 kg CO₂, hvilket svarer til en afgift på cirka 330 kroner pr. ton kalk. For jordbrugskalk med et kalkindhold på 75 procent CaCO₃ vil den endelige afgift derfor være omkring 248 kroner pr. ton. Aarhus Universitet undersøger dog i øjeblikket, om lavere reaktionstal i jorden kan føre til øget udledning af lattergas. Hvis det viser sig at være tilfældet, kan tilførsel af kalk muligvis reducere den samlede nettoemission af drivhusgasser.

Gør jorden klar til fremtidige sæsoner

Efteråret og vinteren er et godt tidspunkt til at tage jordprøver og kalke markerne, så jorden er klar til næste års afgrøder. Selvom det kan virke som en stor udgift at udtage jordprøver fra hele arealet, bør omkostningen ses i forhold til de samlede midler, der i forvejen bruges på gødning og hjælpestoffer. Hvis du årligt kun vil afsætte et mindre beløb til jordprøver og kalk, kan du følge en procedure om få taget (GPS-)jordprøver af en fjerde- eller femtedel af arealet, så du altid kan tildele kalk efter nye jordbundsanalyser, hvilket absolut må foretrækkes.

GPS-jordprøver giver et mere præcist billede af variationer i næringsstofindhold og reaktionstal inden for den enkelte mark. Lokale områder med svagere vækst kan indikere lavere reaktionstal og dermed et større behov for kalk. Selv i marker med et tilfredsstillende gennemsnitligt reaktionstal forekommer der ofte mindre zoner med for lave værdier, som kun kan identificeres gennem GPS-baserede prøver. Af faglige årsager anbefales derfor GPS-jordprøveudtagning.

I 2021 analyserede SEGES et stort antal GPS-jordprøver på markniveau for at undersøge forekomsten af reaktionstal under 5,5. Resultaterne viste, at selv marker med passende gennemsnitsværdier ofte indeholder en betydelig andel enkeltprøver med Rt under 5,5. Sådanne områder kan påvirke følsomme afgrøder som foderroer, vårbyg og lucerne negativt. På sandjord bør reaktionstallet for disse afgrøder som minimum ligge mellem 6,0 og 6,2.

Et korrekt reaktionstal giver flere fordele:

- Bedre næringsstofudnyttelse.
- Færre mangelsygdomme.
- Højere udbytte.

I tabellen nedenfor ses et priseksempel for jordprøver på en ejendom på 100 ha.

Tabel 1 Ejendom på 100 hektar. Priseksempel (2025-priser) på køb af jordprøver kontra pris eller værdi af andre produkter. (Kilde: Per Skodborg Nielsen)

Alm. standard jordprøve (Rt, Pt, Kt, Mgt)	20 stk. á 245 kr. =	4.900,00 kr.
Kobbertal	4 stk. á 65 kr. =	260,00 kr.
Grundbeløb for udtagning		935,00 kr.
Omkostninger i alt		6.095,00 kr.
Omkostninger fordelt over et år	6.095,00 kr. / 100 ha. =	60,95 kr. pr. ha
Omkostninger fordelt over fem år	6.095,00 kr. / (100 ha. X 5) =	12,19 kr.pr. ha. pr. år

REGLER OG TILSKUD

Trafiklyskontrol af aktivitetskrav

Af planterådgiver Malte Holm Jacobsen

SGAV udsender nu høringsbreve vedrørende aktivitetskravet om afpudsning af slåningsbrak eller afpudsning, slæt eller afgræsning på almindelige græsarealer, som skal være overholdt inden den 25. oktober.

I SGAVs Tast selv-system (selvbetjening.lbst.dk) kan du se, hvilken farve dine arealer har efter satellitkontrollen; indtil høringsbrevene udsendes den 10. oktober, kan du kun se grønne og gule marker, mens det fra den 11. oktober også bliver muligt at se røde marker. Arealer med tilsagn om pleje af græs (PLG-tilsagn) har andre frister for afgræsning og slæt og vil derfor ikke blive vist i "trafiklyset". Satellitkontrollen erstatter ikke en fysisk kontrol, og du kan stadig få underkendt dit areal, hvis aktivitetskravet ikke er overholdt, også selvom du ikke modtager et høringsbrev den 10. oktober.

Erfaringsmæssigt er der nogle marker, som satellitkontrollen har svært ved at godkende som grønne; det gælder typisk mere ekstensive arealer, der afgræsses store dele af året, fordi analysen vurderer markens udvikling i afgrødemasse og plantehøjde, og afgræsning medfører ikke de samme pludselige ændringer som ved afpudsning eller skårlægning. Hvis du modtager et høringsbrev med en rød mark, skal du indsende billeddokumentation for, at marken overholder aktivitetskravet. Har du endnu ikke opfyldt kravet, kan du nå det inden den 25. oktober og indsende billederne via SGAV's app "Jordbrugsfoto", som findes i Google Play og App Store. SGAV har lavet en vejledning, der viser, hvor mange billeder der skal tages, og hvordan de skal tages. Læs mere herom i TILVÆKST Grovfoder nr. 28. (indsæt link) Hvis det ikke er muligt at opfylde aktivitetskravet inden den 25. oktober, kan du trække arealet ud af din EU-ansøgning inden denne dato og dermed undgå overtrædelse af grundbetalingsreglerne.

Har du brug for hjælp til at indsende billeddokumentation eller trække arealer ud af ansøgningen, kan du kontakte din planterådgiver.

ARRANGEMENTER OG KURSER

Sprøjteopfølgingskurser 2025

I denne efterårs-og vinterperiode afholder SAGRO igen de obligatoriske sprøjteopfølgingskurser.

SAGRO afholder igen i denne vinter de lovpligtige sprøjteopfølgingskurser. Du kan se oversigten med lokalitet, primær fokus og dato her. Alle kurser kan bruges til opdatering af dit lovpligtige sprøjtecertifikat, men der vil på kurserne blive lagt vægt på forskellige faggrene, som det fremgår af oversigten. Kurserne afholder fra kl. 8.30-16.00.

Tabel 2 SAGRO sprøjteopfølgingskurser 2025

Tema Grovfoder	Tema Salgsafgrøder	Tema Kartofler
Mandag den 17. november - Holstebro	Torsdag den 9. oktober - Billund	Torsdag den 4. december - Billund
Torsdag den 20. november - Esbjerg	Mandag den 20. oktober - Holstebro - FYLDT	Mandag den 15. december - Herning
Torsdag den 27. november - Billund	Onsdag den 22. oktober - Herning - FYLDT	
Mandag den 1. december - Herning	Fredag den 24. oktober - Billund - FYLDT	
	Torsdag den 13. november - Billund	
	Mandag den 24. november - Herning	
	Mandag den 8. december - Holstebro - NY	
	Onsdag den 10. december - Esbjerg	
	Torsdag den 18. december - Billund	

Information om pris og tilmelding

Den samlede pris for kurset er 914 kr. (deltagergebyr på 214 kr.+ 700 kr. inkl. moms til forplejning og bøger).

Du tilmelder dig ved først at finde det ønskede kursus i tabellen ovenfor via SAGROs hjemmeside <https://www.sagro.dk/arrangementer?kategori=Planteavl>.

Derefter kan du finde kurset på voksenuddannelse.dk og tilmelde dig ved at logge ind med MitID. Hvis du repræsenterer en virksomhed, skal du fortsætte som virksomhed og udfylde de nødvendige oplysninger. Du kan samtidig søge om VEU-godtgørelse (973 kr., skattepligtig) i forbindelse med tilmeldingen.

Har du brug for hjælp til tilmeldingen, kan du kontakte Majken Helsgaard, Dalum, på tlf. 63 13 27 11.

Bemærk: Hvis du er ansat på et landbrug, er det din arbejdsgiver (virksomheden), der skal tilmelde dig, for at virksomheden kan opnå VEU-godtgørelse.

Ønsker du ikke at søge VEU-godtgørelse, kan du i stedet tilmelde dig via vores sekretærer:

- Jytte Burgdorf, tlf. 76 60 24 91 / mobil 21 53 14 07, mail: jyb@sagro.dk
- Hanne Futtrup, tlf. 96 29 66 43, mail: hfn@sagro.dk

Husk efter kurset at autorisere dig i Miljøstyrelsens MAB-system og tilknytte din autorisation til virksomhedens CVR-nummer. Det opdaterede bevis er gyldigt i fire år.

Webinar – ny kvælstofregulering

Kilde: SEGES

Den 10. oktober kl. 14.30-15.30 giver SEGES i et webinar dig mulighed for at blive klogere på den nye kvælstofregulering, som bliver gældende fra 2027. Du kan bl.a. høre om:

- Kvælstofvirkemidler på dyrkningsfladen (herunder efterafgrøder, mellemafgrøder, tidlig såning af vintersæd, præcisionsjordbrug, handels- og husdyrgødning, forårs- og efterårsgødskning).
- Brug af retentionskort til målretning af virkemidler.
- Retentionsforøgende indsatser (herunder minivådområder og vådområder).

Webinaret indledes med en kort gennemgang af de overordnede principper i den kommende kvælstofregulering.

Du kan tilmelde dig webinarret her.